

نومرو : ۸۴

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

دائرة اجتهدده

" Idjtihad " Constantinople

دوردنجی سنه

اجتہاد

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

۱۲ کانون اول ۱۳۲۹

آبونه

سنه لک آلتی آیلق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره

نوردن بیر سرایه بگزر: سنڭ روحڭ ییلان در. وجودڭه
مفتون اولان عاشقاری ئولدورور.

بوسه لرڭ سام روزکاری گپی در: تماس ایتدیکی
دوداقلاری قوروتور و یا قار.

حسنڭ مشئوم بیر آغاچ در: روحلر اونڭ کولکه سنده
ئولورلر.

کوزلرڭ صوی قوشلرینڭ کوزلری در. صاچلرڭ، قوم
تپه لرینڭ اوستنه اینن کیجه کیپی، اوموزلریکڭ اوزه رینه
دوشر. کوزلرڭ شمشکلر در، که ووروب ئولدوردکلرینی
کوره رک گولرلر.

سن بیر حرب گوننده کی اولوم گپی گوزلسین. عینی
زمانده قرله و ییلدیریم ایشیغیله تنویر اولونان بولوطلر
کیپی لطیف و مدهش سین.

سن نه قادر عاشقاری هلاک ایتدڭ!
سنڭ روحڭ مزارلره و قوشلره طولو بیر مزارلق در.
کوزلرڭ پارلایان سلاخلر کیپی صوئوقدر.
کسیلمش باشلرڭ دوداقلرنده آچیلان منکشه لری
سیر ایتیمینی ییچین سوییورلر؟

کونش، آتشین روح، سن نهرلری، گوللری، شبنملری
ارضڭ قانی، چیچکلرڭ روحلرینی، سن بزم حیاتی،
نفعه منی ایچورسین.

ای کونش، دیمک که سنده عاشقلرڭ قابل تطمین
اولمایان اشتیاقلری وار.

سو، یان، آه ایت، عشقدن ئول. یاز موسمی نڭ
سماسی کیپی بورکڭ آتشله کوزلرڭ یاشله طولو اولسون.

هریری سمانڭ بیر اوچنده بولونان ایکی ییلدیز، یکدیگرلرینی
چاغیریرلر، اوح نه قادر اشتیاقلره، اهتراز ایدن اوزون
نظرلرله یکدیگرینی نه قادر متألما نه چاغیریرلر!

سمانڭ بیر اوچندن دیگر اوچنه ایکی ییلدیز یکدیگرلرینی

چاغیریرلر و آغلارلر؛ کیجه نڭ سکوتی آره سنده باغیریرلر:
«الله، الله، بزی ییچین آیردک؟»

محبت، عجیب شراب! سیراب ایتدیکلرڭ سنی
ایچدیکن صوگره دائما کندیلرینی داها زیاده صوصاش
بولورلر.

سومکده صبر سز گلر، یشیل لباسلرینی ییرتالر،
تازه سینهلرینی آچارلر، کونشک آلتون دوداقلرینه
اوزاتیرلر.

گلرلر، صولغون زانباقلر، منکشه لر، عشق اودیه
ارییه رک ئولورلر.

ای جلال الدین، محبت ئولدورور: هر سومک ایستین
ئوله یه مجبوردر. محبت یاقار، محبت صولدورور: محبت
ایلک بوسه سی ئولومکده سنی ایلک اوپمه سی در.

دکز سماره دوغرو یوکسه لیور. اورمانلر سماره
دوغرو یوجه لیور روحلر سماره دوغرو اعتلا ایدیور.
الله! الله! نه آرایورلر!

(دل منی «مولانا») یه کله جڭ نسخه (اجتهاد) ده دام
ایده جکم.

۲۰ کانون اول ۱۹۱۳
در قنور عیبر الله مروت

آمریقاده تیاترو

صنعت نه زمان وسیله کسب و کار اولمش، نه زمان
براحتراض اقتصادی تولید ایتیش ایسه اوزمان اصلندن
برپارچه سنی غائب ایتشد. تیاترو جیلنی حیووات تجارتی
قیلندن عد ایدن آمریقالیرلرڭ شبهه سز بوخصوصده کی
مسلك اقتصادیلری صنعت نامنه شایان مؤاخذه در. فقط
بر کرده اونلرڭ احوال روحیه لرینی مادام سیمندن
دیگله لم که اصل بزم جان قولاغزله دیکله مه من ایجاب
ایدن جهت بودر:

درعهده ایتش بولونیوردی . بکا بواویونک پارسده
نه زماندنبری اویناندیغنی جدآمظهر تقدیراویولوب اولمادیغنی
صوردی . جوابلرمک منفی اولماسنه متعجب اولویور
وتعجبی بنی ده اعجاب ایدیوردی . نهایت طایانامدی :

— خایر ، خایر ! دیدی ، بن بویله بر پیهسک
آلقیشلانه جغه احتمال ویره مم . اینانلیه جق برانترقه وبر
چوق اشخاص ایچون اویله صنعتلر صرف اولنمش که هیچ
طبیعی دکل . هم مادامکه او قادینک چوجوغنی یوقدر ،
نیچین قوجه سندن بوشانوبده سودیکی آدمه وارمایور ؟
فرانسهده طلاق یوقیدر ؟

کندیسنه فرانسهده طلاق وارسده بر چوق احوالده
بونک اجرایی مناسب وقابل اولمادیغنی اکلاتمق ایچون
یهوده یره اوغراشدم .

— یکریمی بش یاشنده باباسندن قورقان بر قیز !
باشنی صالایور و آکلایمادیور !

— صوکر او شاهر ووا ! دنیایه یورغون کیش
بردیقانی ! سیرمه دوقونیور ، عادتا عصیان ایدیوردم .
یوزینه باقدم . اصیل ویوکسک بر سیماسی ، زنده
وتابان کوزلری واردی . ایچمدن آکلایمادیور حقیلدر ،
دیدم ، داها بوسباح مکسیقدان کلیور . او دوام
ایدیوردی :

— یا او قهرمانه نه دیلم ، سکزیوز بیک فرائق
بورجی اولدیغنی ایچون کندیغنی ئولدوریور ! کندی
ئولدورمکه آلاچقیلرک حقی اوده نمش اولماسه کرک .
بر طرفه صاووشوب ثروتی تکرار الده ایدنجیه قدر
چالیشمش اولسهیدی داها مردانه ، خصوصیه داها
عقلایجه حرکت ایتش اولوردی .

هله عاشقی ایچون نفسنی فدا ایدن هله بن بتون
آمریقاده ، بتون مطبوعاته شدتلی پروتستورله دوچار اولدی
بونک اسبابی استیضاح ایتک ایستدم . بو آمریقایی تازه
بکا ایضاح ایتدی :

— بویله اویونلری یهوده کلوب مملکت مزده

— آمریقا اهالیسی ... فقط آمریقا اهالیسی کیمدر ؟
آمریقاده بش آلتی تورلو اهالی واردر . آمریقایی غربی
سکنهسی شرقلیلردن بوتون بوتون آیری اولدقلرینی ادعا
ایله تفاخر ایدرلر . بر جنوبی بر شمالیدن بحث ایدرکن پک
منظمانه بر طور آلیر . بونکله برابر بوتون بو مختلف ظن
اولان انسانلرک بر مقصد مشترکی ، بر مسئولی ، بر مسئول
اخلاقیسی وار . حالا بوکون ابویینی فرانسیز ویا ایتالیان
اولان آمریقاییلر واردر که بولندقلری مملکتک یالکیز
لسانی دکل سجایی اخلاقیه سنی ده آلمشلردر : انضباطه
رعایت ، عائلهیه حرمت ، هله عائلهیه حرمت .. عائله حسی
انکلتیرهده اولدیغنی کبی آمریقادهده بر غایه خیالدر .
عائله تشبیکینه یارامایان ؟ ازدواج ایله مناسبتدار اولمایان
عشق آمریقاییلرجه حس وادراک ایدلمهش کییدر . وهیچ
بر زمان صحنهده کندیلرینه بویله تهلمکلی وخصوصیه بر
نجابت قهرمانانه بی محتوی اولمایان وقایع کوستریلر ممز .
زیر انجابت قهرمانانه اولنره کوره نه آرتیستده ، نه شاعرده ،
نه موسیقیشناسده ، نه ده عاشقده بولنور . قهرمان اوکیسه درکه
یالکیز کندی طوغدیغنی بر دکل بتون ارض اونک ایچون
بر ملعبه زار حیات ، بر شعبده کاه مجادلاندر . او بر متین
دلیقانیلدرکه صبور و متانی نشانیلسنی انتخاب ایدرک
اجدادی ناصل عثمانلری آشهرق بیگدرلو مهالکه کوکس
ویره درک کیش ، بوخالی رلری تلمک ایتش ، اوراده یاشامغه
حق قازانمش ، خصوصیه عائله تشبیکنه ناصل موفق اولمش
ایسه او متین ، او قهرمان دلیقانی ده عینی غایهیه یورومک
ایچون عینی مشکلاتک اوزرندن یورومک جسارتی کوستر .
مادام سیمون افاده سنده دوام ایدرک :

— نیویور قده ، دییور ، ایلک دفعه اوله رق «رافال» ی
اوینادیغمک ایرتهسی کونی کنج بر منقدک زیارتی قبول
ایتدم . منور ، جسارتی ، ذکی وایکی مهم غزته نک معاوین
تحریریه سندن بولنان بودلیقانی یدی آیدنبری مکسیقاده
عسکری حرب مخبرلکنی ایفا ایدرکن اوکونی نیویورقه
کلش وانجق صباحدنبری فاجعه منقلکی وظیفه سنی

اويناما يکزر . بونلرک بوراجه سه ويله سی و آ کلاشيلماسی قابل دکلدز . موجب عصيان اولان (ههله ن) ک فدا کارلنی دکل اونی بو فدا کارلغه سوق ایدن اسبابدر . آمریقاده والده کزی ، پدر کزی ، برادر کزی ، همشیره کزی ، اولادیکزی و حتی گوپکلی قورتارمق ایچون هر فدا کارلنی یاییلیرسکزر ، فقط عاشقکزر ، علی الخصوص عاشقکزر ایچون .. اصلا !

فی الحقیقه نیویورقه موجود آتمش قدر تیاترویہ کیدوب انی کوتو او یونلرینی سیر ایدیکزر . بر عاشق ، بر زانیاره رولنه تصادف ایده مزسکزر . او یوندن عشق صحنه لینه نه قدر نزاکت و رقت ویرلسه ، احتراصات نفسانیه نه درجه کسوئ نجاته بورونسه بر آمریقالی ایچون بوندن ذوق آلمق احتمالی یوقدر . اونلرجه عشق مطلقا بر برینی آلاچق اولان قیز اوغلان آراسنده اولور .

یا بر برینی غائب ایتمش نشانیلر ، یاخود یکدیگرینی سودکلی حالده سنه لرجه بونی اظهار واضماره جسارت ایده مه مش سودازده لر کورولور . فقط بر کرده بونلر ازدواج امل مشروعیله بر برینی بولدی ، ارتق هرشی اعتراف اولوندیمی ، اوزمان آغزندن آغزه بیتمز توکنمز پوسه لر تعاطی اولونور . سیرجیلر ایچنده هیچ کیمسه بوندن متهیج اولماز . بونلر برر بوسه احتراص دکل ، برر بوسه صفوت و تأمیناتدر . برکون بویله صحنه ده برتازه نشانیلیسی اولان دلقانلینک قوجاغنده اولدینی حالده بیتمز توکنمز بوسه لره مستغرق اولورکن یانمده بولنان یتشمش بر قیز قهقهه دن یاییلیوردی . بو اونلر ایچین آنجاق خوش و تحاف اولاییلر ، ایشته او قدر !

بومعصومیت ، بوامنیت ، بوزهر سز عشقلر .. ایشته آمریقاییلرک حیاتلرنده ، کتابلرنده ، تیاترولرنده تعقیب ایتدکلی غایه بودر . سودا ناصل اولورده قانونک ، وظیفه نک فوقه چیقار . نکاحک قدسیتی چیکتر ؛ ناصل اولورده هرشیدن زیاده اونلرک محتاج اولدقلی حضور وجدان وانتظام حیاتی اخلاص ایدر ، اوندن دها کوزل

داهای قوی اولور! آمریقاییلینک حوصله سی ، بونی آلماز . بزم (شهر وین) یاخود (فورتینو) سز اونلر ایچین نه آ کلاشيلماز مخلوقلردر . (ژاکلن) ک یاخود قوتسک افاده لری اونلره نه قدر اسرار آمیز کورینور . Voleur (خیرسز) پیه سنک آمریقانجه سنده کی تعذیلات مهمدر : (فرنان) چیلدیره سی یه سودیکی (ماری - لویز) ، اعلان عشق ایدرکن فرانسزجه سنده کی او طاطلی سز . نشلرک یرینه قیز عاشقنه اوزونجه بردرس اخلاق ویردکل صوکره نرمین ایله عاشقنک اوموزینه برازده حدتلیجه برطوقات عشق ایده رک صوک سوز اولمق اوزره اوکا (آدام اول !) دییور .

آدام اول! ایشته آمریقاییلرک ایلمک و صوک سوزلری! وعشقندن آغلا یوب ، سیزلایان ، ئولن ، چیلدیران برکنج هیچ بروقت اونلرک نظرنده آدام دکل بلکه شایان مرحت برخسته ، بر بیچاره در .

بنام علیه سز او یونده کی روللرینی آقتور و آقتیرسلره نه قدر اوکرتمک چالیشسه کز اونلر برسوق طبعی یه رام وسیرجیلرک تمایلات روحیه لینه منقاد اوله رق مثلاً عفت و حجاب کی سجایای اصلیه وملیه لرینی بلا اختیار اظهار ایدیوریرلر ...

بوکنج ، بو صاف ملتی سه ودم و بوتون روحه زله اونلره منستار اولالم . زیرا اونلر بزه بکی برصفحه حیات کوستریدلر . لارنده جرأت ، حریت ، عشق و ناموس مشعله لری اولدینی حالده بزه مجهول یوللرده بارقه نما اولدیلر .. »

مادام سیمونک سوزی بوراده نهایت بولونور . بوکا مطلقا برشی علاوه ایتمش اولمق ایچون « بزدده تیاترول بویله اولسه ! » دیمک زانددرد . زیرا کورولیورکه تیاترول اخلاق عمومیه یی دکل اخلاق عمومیه تیاترولری تهذیب ایدیور . پارسک انظار مشته یانه سیله غدالانان بر پیه س آمریقاده آچلقدن ئولور .. بزیسه پک مرحتلی یز !